

UTBILDNINGSPAKETET

Utbildningspaketet består av:

- Start med en halv dags workshop
- Självtudier och valfri handledning
- Ytterligare en halv dags workshop

1. Den första workshopen

Målet med den första workshopen är att presentera handledningsmodellen och diskutera interkulturella färdigheter.

Aktiviteter

- Introduktion och "ice-breaker" för att komma igång.
- Presentation av modellen och våra nationella förutsättningar.
- Vad är interkulturella färdigheter? Presentation och aktiva övningar.
- Kulturella stereotyper. Aktiva övningar.
- Interaktion. Övningar för att reflektera över kommunikation.
- Fallstudier. Diskussion av fallstudier som baserar sig på verkliga situationer.
- Simplified Language (förenklat språk). Presentation och rollspelsövningar och några exempel att diskutera i grupp.

Deltagarländerna i CIVET har testat materialet i handledningsboken och ett visst gemensamt extramaterial. De extra övningar som fungerade bra är med i den här delen. Under testperioden producerades även material specifikt för våra förhållanden i Sverige. Det materialet är också med här. Det finns inte riktigt tid (inom ramen för den här modellen) att göra alla övningar, därför går det bra att välja ut dem som fungerar bäst för er.

2. Självtudier

Efter första workshopen får deltagarna en period där de själva kan pröva och reflektera över det som de har lärt sig. Den här perioden kan vara allt från 3 till 6 veckor. När vi testade modellen kunde vi inte se någon större skillnad i resultat beroende på tidslängden. I utvärderingen svarade dock många deltagare att vid för långt

uppehåll sjönk innehållet mer tillbaka i glömska, så rekommendationen får bli att hålla ett ganska stramt schema.

Deltagarna får välja mellan en rad aktiviteter under den här perioden. De kan t.ex. välja att läsa mer eller göra egna undersökningar alternativt observera mera erfarna kollegor eller själva bli observerade. De kanske vill prova något av det material eller de tekniker som presenteras under första workshopen. En del kanske vill diskutera sitt eget arbete eller erfarenheter med kollegor eller en handledare. Handledarna är kunniga och erfarna kollegor som kan erbjuda konstruktiv återkoppling och hjälpa deltagarna till att kritiskt betrakta sin egen insats och att våga prova nya saker för att förbättra den. Deltagarna bör uppmuntras till att skriva ner sina erfarenheter under den här perioden och, om det passar, dela med sig av dessa under den andra workshopen.

3. Den andra Workshopen

Syftet med den andra workshopen är att samla deltagarna för att dela de erfarenheter som har gjorts och bygga vidare på det man lärde sig under den första workshopen. Det är också ett tillfälle att fördjupa sig i specifika områden som gruppen är intresserad av eller tycker att de behöver jobba mera med.

Aktiviteter

- Att lära av sina erfarenheter. Deltagarna diskuterar situationer från sina självstudier och rollspelar. Material från handledningsboken används för att garantera att ett brett spektrum av situationer kommer med.
- Handledningsmodellen. Diskussion om modellen och hur den kan utvecklas och förbättras i den praktiska verkligheten.
- Simplified Language (förenklat språk). Flera rollspelsövningar och exempel som deltagarna kan jobba med, några från deras egen verksamhet.
- Den bästa lärdomen. Vad har vi lärt oss som vi vill använda i framtiden? Var kan vi hitta/få mer hjälp och information?
- Information till lärare och handledare. Vilken information kan vi behöva för att hjälpa studenter och praktikanter som kommer från ett annat land, t.ex. information om utbildning eller vägen till ett speciellt arbete?
- Varje land har tagit upp lite olika saker som är relevant för deras situation i den här workshopen.

4. När du håller dina egna Workshops

Det här är en skiss på hur utbildningspaketet fungerar. Om du vill veta mer om hur övningarna utfördes får du/ni gärna kontakta oss. Kontaktuppgifter finns på introduktionssidan av handledningsboken.

HANDLEDNING

Det finns många definitioner på handledning. För det mesta äger den rum under en akademisk utbildning eller en yrkesutbildning och det skapas en längre relation mellan handledare och student/adept. I utbildningspaketet som CIVET har framställt innebär det att man kan bli erbjuden frivillig handledning under tidsspannet mellan första och andra workshopen. Troligtvis rör det sig också om en (tidsmässigt) ganska begränsad period vilket innebär att den inte kan bli så djuplodande, men den kan ändå vara mycket värdefull. Här nedan ser du en lista på vad handledning kan innebära i det här sammanhanget. Observera att alla delar inte behöver vara med!

Vi rekommenderar att handledaren är en kollega till deltagaren, som känner till behoven inom det speciella yrkesområdet och som är beredd att dela med sig av bekymmer, erfarenheter och färdigheter.

Handledning kan vara:

- deltagande observation
- analys och återkoppling (feedback)
- uppmuntrande självreflektion
- ett aktivt lyssnande
- gemensamt lärande
- att ge förslag
- att erbjuda vägledning
- utvärdering tillsammans med adepten
- att bistå med information
- att förmedla tillgång till språklärare, yrkeslärare eller erfarna kollegor för möten, observationer eller "skuggning"
- att ställa frågor och tillåta adepten att fråga
- goda råd
- att agera som "kritisk vän"

Handledning bör alltid äga rum i en förtrolig, uppmuntrande och icke-dömande omgivning.

ÖVNINGSMATERIAL

Vi har delat upp övningar och exempel i sex avdelningar:

Icebreaker
Rollspel
Fallstudier
Exempeltexter
Värderingsövningar
Länkar

1. ICEBREAKER

Var kommer du ifrån?

1. När du tänker på dina rötter, vilka platser identifierar du med din härkomst (din familj)?
2. Har du fått höra historier om hur din familj eller dina förfäder kom till den platsen där du växte upp?
3. I par eller små grupper – berätta era historier kortfattat!
4. Hur känns det att vara där du befinner dig just nu?

2. ROLLSPEL

Lite teori om att spela rollspel:

Att rollspela är en teknik i vilken deltagaren går in i roller som man kan möta i en specifik situation under en utbildning eller arbets-/praktikplats i relation till yrkesmässiga eller sociala spörsmål och med målet att erhålla en större förståelse genom att få erfarenhet av både situationen och de reaktioner som är kopplade till den.

Situationerna och dess roller är skapade ur en önskan att försöka analysera problematiska eller kontroversiella antaganden gällande förmågor, attityder, kommunikation och beteende.

Enligt forskning är en grundläggande vinst med att använda rollspel som ett redskap i undervisning, att det kan få människor att känna empati och förståelse för olika perspektiv och har också ansetts som ett effektivt hjälpmedel för att minska fördomar.(Poorman, 2002).

Ett typiskt rollspel är när en student spelar en rollfigur och måste agera som den personen skulle ha gjort i en speciell kontext. Det ökar empatin och inlevelseförmågan bland deltagarna så att de kan identifiera sig med andra människors känslor.

Rollspel kan delas upp i fyra stadier:

1. Läraren/handledaren förbereder och förklarar aktiviteten:

Läraren/handledaren informerar om syftet, reglerna och tillvägagångssättet av aktiviteten, presenterar situationen, beskriver rollerna och ber frivilliga att ställa upp som "skådespelare". Han/hon bestämmer tiden som behövs för att "skådespelarna" ska kunna förbereda sig och för själva rollspelet.

2"Skådespelarna" förbereder sig för aktiviteten. De studerar "storyn" och förbereder dialogen. Övriga deltagare/studenter diskuterar med läraren/handledaren vad de ska observera och tänka på under rollspelet.

3. Själva rollspelet: "Skådespelarna" agerar och resten av gruppen iakttar.

4. Diskussion eller rapport efter uppspelet. Gruppen som helhet diskuterar och framför synpunkter på ämnet och försöker uppnå mål och syfte med aktiviteten.

Det går också alldeles utmärkt att använda alla scenarion nedan som en diskussion av en fallstudie.

Referenser:

1. Poorman, P. B. (2002). Biography and role-playing: fostering empathy in abnormal psychology. *Teaching of Psychology*, 29(1), 32-36.
2. Lloyd, C. V. (1998). Engaging students at the top (without leaving the rest behind). *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 42 (3), 184-191.
3. McGregor, J. (1993). Effectiveness of role-playing and anti-racist teaching in reducing student prejudice. *Journal of Educational Research*, 86(4), 215-226.
4. Teahan, J. E. (1975). Role playing and group experiences to facilitate attitude and value changes. *Journal of Social Issues*, 31(1), 35-45

Situation: På en byggarbetsplats

Rollkort 1:

Du heter Raul, är 22 år gammal och kommer från Syrien. Du har lyckats få jobb på en byggfirma, trots att ditt språk inte är perfekt, och du är jätteglad för det. Du gör ditt bästa för att vara social och bli en i gänget. Nu har det emellertid uppstått ett problem. Din chef Bosse vill att ni ska fira att ett stort bygge blir klart om ett par dagar. Alla ser fram emot det och festen ska vara på eftermiddagen direkt efter ert skift kl. 16.00. Du har inte berättat att du är muslim och just nu är det Ramadan, så du får inte äta eller dricka förrän det är kväll. Samtidigt vill du inte sticka ut som väldigt annorlunda. Hur löser du problemet? Vad ska du säga till din chef?

Rollkort 2:

Du heter Bosse, är 45 år och chef för en byggfirma. Du har fått ihop ett bra team. Eftersom det fungerar så bra har du tagit lite risker och anställt en kille, Raul 22 år gammal, som kommer från Syrien och inte pratar så bra svenska, men som jobbar hårt och försöker passa in på alla sätt. Om ett par dagar ska ni fira (vilket alla ser fram emot) att ett stort bygge är färdigt. Planen är att börja direkt efter arbetet kl. 16.00, men Raul har blivit lite skygg och verkar tveksam när festen kommer på tal. Du förstår inte varför och känner att du måste prata med honom.

Situation: På ett bageri

Rollkort 1:

Du heter Katerina, är 28 år gammal, kommer från Grekland och har flyttat till din man som bor i Sverige.

Du tycker det är jättesvårt att lära dig svenska, men har ändå lyckats få ett jobb (som kan bli fast) på ett bageri.

Nu har du hamnat i en svår situation. Du har blivit gravid och är verkligen lycklig för det, men vill inte berätta för någon eftersom det enligt dina traditioner betyder stor otur att avslöja detta innan de första 3 månaderna har passerat. Samtidigt kräver jobbet att du ska lyfta tungt och stå upp många timmar i sträck. Du är rädd för att äventyra graviditeten och försöker undvika allt tungt arbete. Problemet blir att din närmaste arbetskamrat Gerda som du jobbar tätt ihop med, får göra en del av ditt jobb också.

Gerda verkar mer och mer irriterad och spänningen mellan er blir alltmer laddad. Hur ska du göra?

Rollkort 2:

Du heter Gerda, är 45 år gammal och jobbar på ett bageri.

Du har fått en ny arbetskamrat, Katerina från Grekland. Hon är ung och verkar vara "för fin" eller för lat för att hugga i med allt tungt som måste göras, eller kan det vara att hon inte förstår vad ni säger? För varje dag som går blir du mer och mer irriterad och känner att du måste konfrontera henne. Du orkar snart inte längre. Din rygg och ditt tålamod börjar ta stryk.

Vad säger du till henne?

Situation: Ett rollspel som utspelar sig i ett skolkök, med serveringsansvar för hela skolans elever

Rollkort 1:

Du heter Sahira, är 40 år och invandrare från Irak.

Du studerar/praktiserar sedan tre veckor tillbaka på en köksutbildning och ni börjar varje dag kl. 8.00.

Du är ensamstående med två ganska små barn, en på dagis (sonen), en i skolan (dottern).

Din dotters skola börjar inte förrän kl. 8.15 och du har inte råd att betala för fritids.

Du tycker det är svårt att komma i tid eftersom du ska till två ställen på morgonen och du vill inte lämna din dotter för tidigt ensam på skolgården.

Du försökte prata med din handläggare om det här problemet när du fick din utbildnings-/praktikplats, men hon sa bara att i Sverige är det 8 tim. som gäller och att det är viktigt att passa arbetstider.

Idag kommer du för sent igen och din handledare på utbildningen/arbetsplatsen är arg. Hur ska du förklara dig?

Rollkort 2:

Du är svensk, 43 år gammal och arbetar som handledare på en köksutbildning.

Du har familj och tre barn i skolåldern på låg- respektive mellanstadiet. Du sätter en ära i att kunna ha många bollor i luften och en av dem är att kunna sköta ditt arbete prickfritt.

Du är handledare för en deltagare/praktikant som heter Sahira (från Irak) som har deltagit i kursen c:a tre veckor.

Hon kommer för sent nästan varje morgon och idag är du extra stressad eftersom chefen har varit på dig och inte tycker att ni levererar skolmaten i god tid. Ni plockar fortfarande med saker när eleverna väller in för lunch.

Ni börjar kl. 8.00 och idag rusar Sahira in kl. 8.20 med andan i halsen. Hur löser du problemet?

Rollkort 3:

Du är chef på en köksutbildning som också serverar lunchen på den skola där ni är förlagda.

Du ser dig själv som en flexibel och öppen person och vill att din personal ska må bra.

Den senaste tiden har du dock varit lite missnöjd med kökselevernans servering av maten i matsalen (för alla skolans elever). De är lite sena, plockar med saker i sista minuten, har inte fått fram allt när de första eleverna kommer. De verkar stressade och svarar inte alltid så trevligt när elever frågar om saker.

Idag ser du att din handledare står och diskuterar ilsket med en kökselev. Du vill veta vad som händer. Hur tar du dig an problemet?

Situation: Att vara i ett annat land

Problemet i det här rollspelet är hur man förhåller sig till artighet och vanlig hövlighet i olika kulturer. Detta är en situation när avsaknad av kunskap om andras artighetsregler kan ställa till problem. Målet med det här rollspelet är att möta dessa olikheter och hitta en öppning till förståelse och respekt.

Thomas är engelsman. Han är 23 år gammal och talar lite kinesiska. Han jobbar som civilingenjör och har precis avslutat ett arbete och har nu fått jobb på ett byggföretag. Hans företag har skickat honom till Jiangsuprovinen i Kina för att övervaka ett stort byggprojekt. Han måste kunna kommunicera och samarbeta intimt med många kinesiska arbetare så hans företag ser till att han får ta lektioner i kinesiska för att förbättra språket.

Redan från början får Thomas problem med att bekanta sig med sina medstudenter/ klasskamrater och särskilt svårt är det med lärarna. De betar sig som om de blir obekväma med det sättet han tilltalar dem. Han använder deras förnamn så som han skulle ha gjort med andra vuxna engelsmän. De däremot fortsätter tilltala honom med efternamn och han tycker att de försöker skapa ett avstånd till honom. Herr Xie, en av hans lärare är väldigt bekymrad över den här situationen och bestämmer sig för att prata med Thomas och be honom att vara lite artigare. Samtidigt är Thomas besviken och ledsen och tycker att han har svårt att passa in.

Instruktion: Läraren/ handledaren måste välja två frivilliga som kan utföra dialogen mellan Herr Xie och Thomas. De får manuskriptet till rollspelet och 5 minuter på sig att förbereda sig för att sedan spela upp. Efter uppspelet får de andra i gruppen (åhörarna) kommentera och ha åsikter. Om målet med rollspelet inte uppnås, kan läraren/ handledaren gå in och assistera under uppspelet.

(En annan möjlig dialog är den mellan Thomas och en medstudent/ klasskamrat. Thomas är bekymrad och kontaktar sin kamrat för att försöka förstå och få lite goda råd om varför hans lärare verkar förolämpade.)

Detta är en dialog som kan spelas upp för en grupp åhörare, för att sedan diskutera hur kommunikationen fungerar här.

Medelålders rysktalande Irina har börjat sin praktik på ett äldreboende. Hon studerar på en städkurs. I tidigare Sovjetunionen har hon jobbat som revisor i nära 20 år. Leila är städtekniker och ansvarig för städningen på hemmet och även Irinas handledare.

Leila: Hej! Först, skulle du kunna ta det här personalrummet... golv och sånt...efter det skulle du kunna ta duscharna? Hur mycket tid behöver du till personalrummet?

Irina: God morgon Leila. Jag vet inte.

Leila: Nå, du får städa det här och uppskatta hur mycket tid du behöver.

Irina: Eh, golv...en timme.

Leila: Bra, ta ut städgrejerna från skåpet här borta. Torka golvet och borden, diska upp och töm papperskorgarna.

Irina: Ok.

När Leila kommer tillbaka är Irina ännu inte klar.

Leila: Jaha, är du inte färdig än? Räcker det med en halvtimme till?

Irina: Jaa.

Leila kommer tillbaka efter en halvtimme. Rummet är välstädat, förutom de vissna blommorna i fönstret och hela fönsterbrädan är täckt med vissna löv. Städredskapen står i hörnet av rummet.

Leila: Du har missat fönsterbrädan. Kan du ta den också?

Irina: Ja.

Efter en stund är Irina klar med fönsterbrädan och kommer för att prata med Leila.

Leila: Vill du vara snäll och ställa tillbaka dammsugaren och det andra i skåpet?

Irina: Jaa.

Här är några ytterligare idéer på möjliga rollspel:

Du kan göra dina egna rollspel utifrån olika dilemman som kan uppstå när människor från olika kulturer ska samarbeta. Några intressanta problem kan vara:

1. Skillnader i fråga om tid och punktlighet
2. Skillnader i hur vi bygger familjerelationer
3. Olika användning av kroppsspråk
4. Stereotyper som kan följa med olika kulturer
5. Skillnader i hälso- och hygienfrågor

3. FALLSTUDIER

Fallstudie: Abdul

Abdul är en elev som har gått på köksutbildningen i cirka 4 månader. Han kommer ursprungligen från Somalia. På lektionerna är han trevlig och hans närvaro är klanderfri. Hans lärare är emellertid bekymrad eftersom han inte alltid verkar vara så engagerad och är ovillig att svara på frågor och tilltal. På de senaste testerna har han gjort dåligt ifrån sig. Vid ett enskilt samtal berättar Abdul för sin lärare att han inte alltid förstår vad läraren säger. Det gäller särskilt de arbetsrelaterade orden/fraserna och han kan inte läsa det som skrivs på tavlan i klassrummet.

Skulle det ha varit möjligt för läraren att ha insett de här problemen utan ett enskilt samtal?

Vilka strategier skulle en lärare kunna använda för att stötta utlandsfödda som går på en köksutbildning?

Fallstudie: Shabana

Shabana är från Irak. Hon har börjat en Sfi- kurs på C-nivå i januari. Hon är behaglig och trevlig men mycket tyst. En del av de andra eleverna är väldigt utåtriktade i klassrummet. Ibland blir diskussionerna väldigt livliga och där har förekommit en del ordväxlingar som kan tolkas personligt. Läraren, som har 8 års erfarenhet, har försökt dämpa diskussionerna med tillrättavisningar om att man ska hålla sig till ämnet och det man ska lära sig.

I mars månad träffar läraren varje student individuellt för att diskutera framstegen de gjort. Shabana är väldigt tyst men uttrycker inga bekymmer och säger att hon är nöjd med lektionerna. Hennes arbeten och test är tillfredsställande.

Två dagar senare ringer Shabanas man till skolexpeditionen och är mycket arg. Han säger att Shabana inte gör några framsteg, att hon blir överkörd av de andra eleverna och känner sig mycket illa till mods på lektionerna. Efter möten med skolans personal, Shabana och hennes man visade det sig att Shabana är väldigt trygg och frispråkig hemma, men hon tycker inte att det känns artigt och korrekt att säga sin mening så offensivt i klassrummet eller att kritisera sina klasskamrater eller läraren.

Det här problemet löstes så småningom, men hur hade man kunnat undvika det från början?

Fallstudie: Thomas

Thomas arbetar på en monteringsindustri för elektriska komponenter. Han är handledare för en grupp arabisktalande invandrare som både arbetstränar och har språkpraktik. Thomas försöker vara strukturerad, förklarar och lägger pedagogiskt upp komponenterna i en viss ordning, men alla kastar sig över grejerna och han får inte riktigt stopp på dem. De verkar inte intresserade av att lära sig vad sakerna heter och det är svårt att få kontakt med gruppen. Helst verkar de vilja jobba undan så snabbt som möjligt för att sedan sitta och vila sig och prata med varandra. De verkar inte heller bry sig om att arbetet blir bra utfört och de har inte en aning om vad grejerna ska användas till.

Thomas blir mer och mer stressad eftersom han har ansvar för resultatet inför det företag som komponenterna ska levereras till. Han har upptäckt att de ibland dessutom monterar fel vilket ger honom en massa extraarbete med att dubbelkolla.

Thomas har hamnat i det läget att han egentligen varken får ordning på språket/kommunikationen eller produktionen. Hur kan den här situationen lösas?

4. EXEMPELTEXTER

Här nedan följer olika texter med exempel på varför det är nödvändigt att använda Simplified Language (förenklat språk)

Exempel på hur en andraspråkslärare anpassar sitt språk i klassrummet

Och jätten sprang genast till ett berg
och han tog stora stenar
och han gick med stenarna till Lund
och han började bygga en jättefin kyrka

Så här såg ursprungstexten ut berättad för en infödd svensk

Och så började jätten att bygga kyrkan
han sprang iväg till Romeleklint
och tog en massa stenar där
och sen satte han igång att bygga

Källa:

Håkansson, G. & Norrby, C. "Språkinlärning och språkanvändning: svenska som andraspråk i och utanför Sverige". 2007.
Studentlitteratur AB

(Texten är hämtad från kapitel 5 "Samspel i samtal", som är extra intressant i sammanhanget.)

Den här alldeles för svåra texten är ett exempel (bland många) från en lärobok på gymnasiet, Vård och Omsorg, som möter deltagare som har studerat C-kurs på Sfi. Vi övade på att förenkla den.

Sveriges sjukvård

Dagens hälso- och sjukvård kommer från en plan som gjordes under 1970-talet. Då delades sjukvården in i tre nivåer: primärvård, länsjukvård och regionsjukvård.

Till *primärvården* hör vårdcentraler, distriktssköterskemottagningar samt mödra- och barnvårdscentraler. Primärvården har ansvar för befolkningens hälsa inom ett bestämt område. Inom primärvården ger man vård som inte kräver sjukhusens medicinska och tekniska resurser, t.ex. grundläggande medicinsk behandling, sjukvård i hemmet, förebyggande arbete och rehabilitering.

Länssjukvården omfattar länsdelssjukhus (med minst fyra specialiteter: internmedicin, kirurgi, anesthesiologi och röntgendiagnostik) och länssjukhus (med 10–12 specialiteter).

Den sista, viktiga nivån är *regionsjukvården*. Sverige är indelat i sex sjukvårdsregioner. I dessa regioner samverkar landstingen kring den mest specialiserade sjukvården, som ges vid sammanlagt tio regionsjukhus.

Olika typer av vård

Inom sjukvården talar man om olika typer av vård, t.ex. öppen och sluten vård, akutvård, elektiv vård, intensivvård, anhörigvård och palliativ vård.

Öppen vård innebär vård utan att patienten är inlagd på sjukhus. *Sluten vård* betyder att patienten vistas på sjukhus.

Akutvård innebär att man tar hand om akut sjuka eller skadade patienter. Oftast görs det på speciella akutmottagningar. Akutvård kan också ges vid vårdcentral eller i den sjukes hem av jourläkare. Läs mer om akutvård i kapitel 3.

Elektiv vård innebär vård som man planerat i förväg, t.ex. operation av gallsten eller bråck.

Intensivvård ges på avdelningar utrustade med speciella övervaknings- och behandlingsmöjligheter.

Hemsjukvård innebär att någon som är långvarigt sjuk eller fysiskt handikappad får sin vård i hemmet, oftast av anhöriga, men med stöd av distriktssköterskor eller vårdbiträden. Läs mer om hemsjukvård i kapitel 2.

ORDFÖRKLARINGAR

(en) **resurs** tillgång

förebygga här att i förväg se till att något skadligt inte ska hända

samverka samarbeta

offentlig allmän, öppen för alla människor

komplement utfyllnad, tillägg

ta **tillvara** här vakta, skydda

tillgodose ge

lättillgänglig finnas nära, lätt att få

anesthesiologi läran om narkos

Följande text vill visa hur viktigt det är med förberedelse och förförståelse innan man kastar sig in i ett nytt ämnesområde. Kan du gissa vad det handlar om? Rätt svar hittar du längst ner på sidan.

Tillvägagångssättet är mycket enkelt. Först ordnar man allt i olika högar. Det kan förstås räcka med en enda hög beroende på hur mycket det handlar om. Om du måste gå hemifrån för att du saknar den rätta utrustningen blir det nästa steg, annars är det bara att sätta i gång. Det viktigaste nu är att inte förhastas. Hellre för lite åt gången än för mycket. I det långa loppet verkar kanske inte det här ha någon betydelse, men det kan lätt inträffa olyckor. Ett misstag kan bli dyrköpt lärdom ... När det hela är klart sorterar man allt i högar igen. Sedan läggs allt på sin rätt plats för att användas igen allt eftersom. Så småningom måste hela processen upprepas (anpassad efter Bransford och Johnson 1972).

Källa:

Gibbons, P. 2006. "Stärk språket stärk lärandet". Stockholm: Hallgren & Fallgren (Originalens titel: Scaffolding Language Scaffolding Learning. 2002 Pauline Gibbons)

Rätt svar: Detta är en tvättinstruktion

5. VÄRDERINGSÖVNINGAR

Värderingsövningar kan vara ett bra instrument att få fatt i våra förutfattade meningar om saker och ting. Här är några exempel på vad vi har använt under våra workshops.

Välj dina grannar 1

Lägenheten bredvid din har blivit ledig. Det finns fem personer/familjer som vill flytta in i den lediga lägenheten.

Hyresvärden har gett dig möjlighet att påverka vem/vilka som kommer att få lägenheten genom att be dig rangordna i vilken ordning du tycker att han skall erbjuda den till de sökande.

De sökande är

1. Ett kollektiv med ungdomar
2. En äldre dam som nyligen blivit änka
3. En ung amerikansk barnfamilj
4. En ensamstående man i yngre medelåldern
5. En somalisk familj

Rangordna de sökande i den ordning du vill rekommendera värden att erbjuda dem lägenheten:

I första hand _____

I andra hand _____

I tredje hand _____

I fjärde hand _____

I femte hand _____

Välj dina grannar 2

Det är ni i gruppen som bor grannar till den lägenhet som kommer att bli ledig. Hyresvärden har visserligen ställt frågan om rangordning av de sökande till var och en av er, men för att ni skall få de hyresgäster ni alla kan trivas med är det nödvändigt att ni enas om en gemensam lista.

Vi i gruppen rangordnar på följande sätt;

I första hand _____

I andra hand _____

I tredje hand _____

I fjärde hand _____

I femte hand _____

Välj dina grannar 3

Innan ni postar rangordningen av sökande till grannlägenheten lyckas ni komma över kompletterande information om personerna.

1. Ungdomskollektivets medlemmar är miljö och djurrättsaktivister.
2. Den äldre damen är nyligen utskriven från en psykiatrisk klinik, har alkoholproblem och återkommande depressiva perioder.
3. Mannen i den unga amerikanska familjen studerar komposition vid musikhögskolan och kvinnan är hemmafru med parets tre barn. De tillhör en konservativ kristen kyrka och är aktiva abortmotståndare.
4. Den medelålders svenske mannen var tidigare chef för ett finansbolag. Han är nyligen frigiven efter ett kortare fängelsestraff.
5. Modern i den somaliska familjen är läkare, fadern innehar en professur i hållfasthetslära vid Tekniska Högskolan och sonen har just påbörjat sin läkarutbildning.

Eftersom ni inte hunnit posta listan till hyresvärden har ni ännu chansen att revidera den.

Den nya rangordningen blir:

I första hand _____

I andra hand _____

I tredje hand _____

I fjärde hand _____

I femte hand _____

Välj dina grannar (teori)

Vad är en värdering?

Värderingar är de uppfattningar om ett förhållande som styr den attityd man intar. Denna kommer i sin tur att påverka hur man beter sig.

Hur förhåller sig värdering, attityd och beteende till varandra?

Värdering – En grundläggande uppfattning om ett förhållande som styr den attityd vi har.

Attityd – Den känslomässiga inställningen till ett förhållande som påverkar valet av beteende.

Beteende – De handlingar vi vidtar (eller avstår från att vidta) och som kan tolkas av omgivningen.

Grundläggande värderingar är bakomliggande drivkrafter för våra ställningstaganden, uppfattningar och handlingar i skilda frågor.

Konflikter beror ofta på att vi inte är klara över varandras grundläggande värderingar.

Termometern

Introduktion: Förklara för gruppen att det ligger en termometer på golvet. Den sträcker sig från en sida av rummet till den andra. Utse någon i gruppen att bestämma på vilken sida det är varmt och på vilken sida det är kallt.

Den varma sidan är för dem som håller med. Den kalla sidan är för dem som inte håller med. Låt deltagarna ställa sig på den grad som motsvarar vad de tycker. Påminn också om att det är tillåtet att byta åsikt under övningen.

Låt sedan någon eller några förklara varför de ställde sig just där. Vad tänker du? Varför står du där? Var öppen för diskussion.

Exempel

Svenskar arbetar hårdare än folk från andra länder.

I Sverige har alla samma rättigheter.

På min arbetsplats har jag aldrig märkt av några fördomar.

Om någon skulle uttrycka sig fördomsfullt eller rasistiskt skulle jag självklart säga ifrån.

Jag har inget emot invandrare men vi har inte råd att ta emot så många som vi gör nu.

Hämtat från:

<http://seko.se/avtal/Arbetsmiljo1/Diskriminering/Varderingsovningar/Termometern/>

Heta stolen

Introduktion: Placera stolar i en ring. Det ska vara en stol mer än antalet deltagare om det bara är en som vill byta plats.

Du läser upp ett påstående. De som håller med reser sig upp och byter plats. De som inte håller med sitter kvar. Om någon är tveksam kan de ställa sig upp. Ledaren sitter ner under hela övningen.

När alla satt sig kan du fråga några från varje läger varför de bytt plats eller sitter kvar.

Exempel

Jag kan säga vad jag vill, när jag vill, när som helst och var som helst.

En person på mitt jobb uttrycker sig ofta nedsättande om invandrare. Jag håller inte med men jag brukar inte säga något. På min arbetsplats har alla samma möjligheter och samma villkor. Om någon behandlas kränkande säger jag ifrån.

Om jag själv skulle utsättas för mobbning eller kränkning på jobbet skulle jag...

Säga ifrån till den som gjort sig skyldig till kränkningen.

Prata med min chef.

Prata med facket.

Säga upp mig.

Hämtat från:

http://seko.se/avtal/Arbetsmiljo1/Diskriminering/Varderingsovninga_r/Heta-stolen/

6. LÄNKAR

Europakommissionen har i flera publikationer understrukt betydelsen av interkulturell kompetens i alla lärandemiljöer. För att fördomsfritt kunna arbeta med människor från andra kulturer bör du reflektera över följande saker:

Performance outcomes

- 1) Identifiera dina egna värderingar, trosuppfattning och kulturella konventioner och hur de påverkar din uppfattningsförmåga och förväntningar i arbetssituationer.
- 2) Försök aktivt att förstå hur dina värderingar, trosuppfattning, kulturella konventioner och språkbruk uppfattas av andra.
- 3) Bygg dina åsikter om människor på din egen kontakt med dem istället för allmänna uppfattningar, stereotyper, deras brytning/accent eller sättet de klär sig.
- 4) Utmana och anpassa dina egna antaganden om hur människor från andra kulturer eller andra länder beter sig.
- 5) Utmana alla former av stereotyper, fördomar eller rasism uttryckta/uttalade av andra människor om dig själv eller någon annan.
- 6) Kommunicera på ett sådant sätt att du kan bli förstådd av människor från andra länder eller kulturer som du arbetar med.
- 7) Ta dig tillräckligt med tid och svara/reagera flexibelt och positivt så att din arbetsinsats engagerar och inkluderar människor från andra länder eller andra kulturer.
- 8) Arbeta på ett sätt som balanserar upp människors förväntningar på dig med behovet att uppnå organisationens/arbetsplatsens mål.
- 9) Handskas konstruktivt med situationer som du tycker är oklara eller förvirrande när du arbetar med människor från andra länder eller andra kulturer och behåll din respekt för individen även om du är oförmögen att förstå eller känna empati med deras åsikter eller beteende.
- 10) Reflektera över det inflytande som ditt beteende och ditt språkbruk har när du jobbar med människor från andra länder eller kulturer och anpassa dessa för att förbättra resultaten i framtiden.

<http://europa.eu>

Följande länkar har vi använt för att fördjupa våra kunskaper i interkulturell kompetens:

Karin Sandwalls avhandling om språkanvändning (eller snarare avsaknaden av) på praktiken.

<https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/32029>

Nina Jernberg – Språk i arbete. Som lärare i Norge har Nina Jernberg utarbetat en metod för att arbeta med det språk som möter invandrardeltagare i arbete eller på praktik.

http://www.gothiafortbildning.se/gofo/kursprogram_2013/flersprakighet_2013/sprak_i_arbete_-_nina_jernberg.pdf

Safir – övningar och länkar till olika ämnesområden för andraspråksstudenter

<http://www.digitalasparet.se>

Genrepedagogik- nationellt centrum förklarar modellen för ämnes- och språkintegrerat lärande

<http://www.andrasprak.su.se/vanliga-fragor/grundskola/vad-ar-genrepedagogik-1.96361>

Skolverkets länk till strävan att utveckla språk i alla ämnen

<http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/gymnasi utbildning/gymnasieskola/diskutera-och-utveckla/sprak-i-alla-amnen/sprak-i-alla-amnen-1.176668>